

Koe on kaksiosainen. Osassa 1 on kuusi 20 pisteen tehtävää ja osassa 2 kolme 30 pisteen tehtävää. Saat vastata enintään viiteen tehtävään. Näistä tehtävistä enintään kaksi saa olla osasta 2. Kokeen maksimipistemäärä on 120. Sen saavuttaminen edellyttää, että vastaat kolmeen osan 1 tehtävään ja kahteen osan 2 tehtävään. Halutessasi voit tuottaa vastausten tueksi piirroksia, kaavioita tai taulukoita ja liittää niistä kuvakaappauksen mihin tahansa tekstivastaukseen.

Älä jätä mitään merkintöjä sellaisen tehtävän vastaukselle varattuun tilaan, jota et halua jättää arvoiteltavaksi.

Sisälllys

Osa 1: 20 pisteen tehtävät
Vastaa 3–5 tehtävään.

1. Suhtautuminen Euroopan unioniin, aineisto 20 p.
2. Perustuslakituomioistuimien vai perustuslakivaliokunta, aineisto 20 p.
3. Kuluttajahintaindeksi vuosina 2001–2020, aineisto 20 p.
4. Kuntaliiton väestöennuste vuonna 2019, aineisto 20 p.
5. Tinan ja Tomin tulitikkuleikki 20 p.
6. Sovittelu 20 p.

Osa 2: 30 pisteen tehtävät
Vastaa 0–2 tehtävään.

7. Kuntavaalit 2021, aineisto 30 p.
8. Osakemarkkinat ja sijoittaminen, aineisto 30 p.
9. Euroopan unionin vihreän kehityksen ohjelma, aineisto 30 p.

Koe yhteensä 120 p.

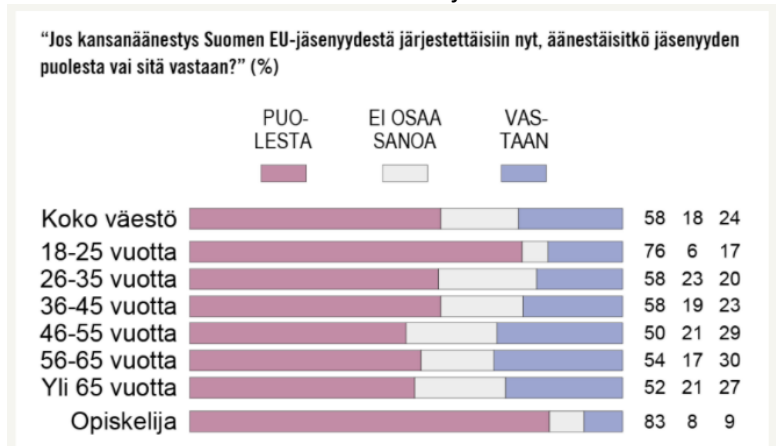
Osa 1: 20 pisteen tehtävät

Vastaa 3–5 tehtävään.

1. Suhtautuminen Euroopan unioniin 20 p.

Elinkeinoelämän valtuuskunnan (EVA) kyselyyn perustuva kuvio 1.A esittää eri väestöryhmien suhtautumisen Euroopan unioniin vuonna 2020. Pohdi syitä suhtautumistapojen eroihin.

1.A Kuvio: EU:n kannatus EVAn arvo- ja asennetutkimuksessa 2020

*Tulosten virhemarginaali on koko väestön tasolla 2–3 prosenttiyksikköä kumpaankin suuntaan.

Lähde: Elinkeinoelämän valtuuskunta (EVA). <https://www.eva.fi/blog/2020/07/20/nuoret-ymmartavat-kuinka-tarkeaa-eun-yhtenaisyys-on/>. Julkaistu: 20.7.2020. Viitattu: 23.8.2021.

2. Perustuslakituomioistuin vai perustuslakivaliokunta 20 p.

Suomessa lainsäädännön perustuslainmukaisuutta valvoo kansanedustajista koostuva perustuslakivaliokunta, kun taas monissa muissa maissa vastaavaa tehtävää hoitaa ammattituomareista koostuva perustuslakituomioistuin eli valtiosääntötuomioistuin.

Erittele kolumnien 2.A ja 2.B perusteella, mitä hyviä ja huonoja puolia perustuslakivaliokuntaan ja perustuslakituomioistuimeen liittyy ajatellen toisaalta poliittisen päätöksenteon demokraattisuutta ja toisaalta vallan kolmijakoa.

2.A Kolumni: Jukka Tarkka, *Vallanjaon harmaa vyöhyke*

Sote-ponnistuksen viimeinen erä päättyi nollatulokseen, eikä vain suoritus- vaan myös tyyli- ja tyylipisteissä. Hallitus ei ehkä ollut tragedian ainoa tumpelo. Muutamit valiokunnat joutuivat hallitusta kurittaessaan sellaiseen turbulenssiin, että niidenkään ei voi sanoa selvinneen puhtain paperein.

Se ei välttämättä johtunut – ainakaan pääasiassa – valiokuntapuheenjohtajien ja jäsenten toiminnasta vaan myös siitä, että perustuslakivaliokunnan säädöspohjassa on valuvika. Sen jäsenet ovat lainsäätäjiä, joiden poliittisen mandaatin varassa tekemät perustuslain tulkintaratkaisut vaikuttavat muiden lakien soveltamiseen hallinnossa.

Perustuslakivaliokunnan jäsenet joutuvat melkein tuomarin rooliin, vaikka heidän päätöksensä ovat osittain poliittista toimeenpanoa. On hurskasta teeskentelyä kuvitella, että perustuslaillista lausumaa lakiesitykseen sorvaava kansanedustaja luopuisi sen hetken ajaksi hallitusohjelmasta ja oman puolueensa tavoitteista ja muuttuisi vapaaksi sieluksi, joka liikkuu oikeuden pyhässä korkeudessa kaiken poliittisen yläpuolella.

Vallan kolmijaossa on harmaa vyöhyke, joka ulottuu lainsäädäntö- ja toimeenpanovallan välisen rajan kummallekin puolelle. Tämän oudon asetelman ihmeellisin ominaisuus on se, että siinä oikeudenkäyttöä ei edusta tuomioistuin vaan tavaksi tulleen menettelyn vähitellen muodostama perustuslakikysymyksiin erikoistuneiden lainoppineiden joukko, jonka kokoonpano on jatkuvassa muutoksessa.

Joitakin vuosikymmeniä sitten eduskunnan valtiosääntötulkintaa hallitsivat professorit Mikael Hidén, Antero Jyränki ja Ilkka Saraviita, Tupu, Hupu ja Lupu, kuten silloin sanottiin. Tämän perustuslaillisen kolminaisuuden asiantuntijalausuntoja ei ollut tapana kiistää. Nyt heidän raivaamaansa sarkaa viljelee ilmeisesti muutamien kymmenien oppineiden joukko, jonka jäsenien lausuntoja voidaan tarpeen ilmetessä kilpailuttaa keskenään. – –

Tämän sirkuksen seuraaminen palautti mieleen vuosikausia silloin tällöin toistamani ajatuksen perustuslakituomioistuimen tarpeellisuudesta. Sotekuviot nostivat esiin uuden perusteen tällaiselle oikeusjärjestelmän rakenneuudistukselle.

Jukka Tarkka. Kirjoittaja on toiminut kansanedustajana. Tarkka toimii nykyään vapaana kolumnistina ja kommentaattorina.

Lähde: Jukka Tarkka. *Vallanjaon harmaa vyöhyke*. <http://jukkatarikka.blogspot.com/2019/03/kolumni-perustuslakituomioistuin.html>. Julkaistu: 21.3.2019. Viitattu: 23.8.2021. Muokkaus: YTL.

2.B Kolumni: Martti Koskenniemi, *Perustuslakivaliokunta sopii demokratian puolustajaksi*

– – Demokratia vaatii niin kansalaisilta kuin poliitikoiltakin sääntöjen sisäistämistä ja sen hyväksymistä, että säännöt voivat toisinaan viitata eri suuntaan kuin oman ryhmän etu.

Koska säännöt sisältävät aina tulkintaa, sääntöjen asianmukainen soveltaminen vaatii harkintaa, johon vaikuttavat myös tulkitsijoiden asenteet. Tämä on normaalia. Olennaista on, kykenevätkö tulkitsijat periaatteessa tekemään eron sääntöjen ja oman arvomaailmansa välillä.

Kun säännöt alistetaan omien arvojen ja etujen puolustamiseen, on demokratiasta jo luovuttu. Tämän kehityksen olemme nähneet Puolassa ja Unkarissa.

ON joskus esitetty, että demokratian toimivuuden takaamiseksi olisi syytä perustaa ulkoinen valvontaelin, valtiosääntötuomioistuin. Ehdotusta on syytä vastustaa.

Valtiosääntötuomioistuin ulkoistaa demokratian päivittäisen huolenpidon juridiselle eliitille. Seurauksena on vastakkainasettelu teknisen asiantuntijuuden ja demokratian toimivuuden kannalta elintärkeän poliittisen kulttuurin välillä. Myös tämä on tuttua Puolasta ja Unkarista.

Anglosaksisen maailman lehdistössä valitetaan usein, että tuomioistuimissa ”vaaleilla valitsematon eliitti” päättää yhteisistä asioista. Ristiriita ammatillisen lainsoveltamisen ja poliittisen kulttuurin välillä on tuhoisaa demokratialle. Heikompi osapuoli ovat tuomioistuimet, jotka usein politisoituvat yhteentörmäyksen jälkeen.

SUOMEN järjestelmä, jossa perustuslakivalvonta ohjataan demokraattisesti valituille kansanedustajille itselleen, on siksi huomattavasti parempi kuin tuomioistuimen harjoittama valvonta. Tämä pätee kuitenkin vain niin kauan kuin kansanedustajat – erityisesti perustuslakivaliokuntaan valitut kansanedustajat – osaavat tehdä eron sääntöjen ja oman ryhmäkannan välillä. – –

Sen paremmin eduskunnassa kuin julkisessa mielipiteessä ei ole asetettu kyseenalaiseksi periaatetta, jonka mukaan perustuslain tulkinnassa ei ole kysymys vain oman poliittisen linjan seuraamisesta. Tätä osoittaa valiokunnan pyrkimys yksimielisyyteen, mutta myös sen tunnustaminen, että monissa säännön soveltamista koskevilla kysymyksillä voidaan ottaa vastakkaisia kantoja ilman, että sääntö itsessään joutuisi uhatuksi. Sääntö voi olla suorastaan tarkoituksella muotoiltu sellaiseksi, että se sallii arvovalinnat. Varsinkin perustuslailliset säännöt on tarkoitettu kestäväksi myös muuttuvia poliittisia olosuhteita.

AIDOLLE demokratialle elintärkeä sääntöihin sitoutuminen on kuitenkin maailmalla monin tavoin uhattuna – Puolan ja Unkarin ohella näkyvin esimerkki tästä lienevät Yhdysvaltojen vaalijärjestelmään kohdistuneet syytteet. Jos kansalaiset kokevat, että sääntöjen seuraaminen ei lainkaan edusta kansalaismielipidettä tai näyttäytyy vain ”poliittisen eliitin” hämähäksinä, demokratia on tullut tiensä päähän.

Hallitseminen näyttäytyisi vain puolueohjelman tai valtioelimissä johtavan aseman saavuttaneen oligarkian etujen ajamisena. Kyynisyys tuottaisi juuri sen lopputuloksen, josta se poliittista järjestelmää syyttää. – –

Martti Koskeniemi. Kirjoittaja on kansainvälisen oikeuden emeritusprofessori.

Lähde: Martti Koskeniemi. *Perustuslakivaliokunta sopii demokratian puolustajaksi*. Helsingin Sanomat. <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000007948122.html>. Julkaistu: 30.4.2021. Viitattu: 23.8.2021. Muokaus: YTL.

3. Kuluttajahintaindeksi vuosina 2001–2020 20 p.

Kuviossa 3.A kuvataan kuluttajahintaindeksin vaihtelua vuosien 2001 ja 2020 välillä. Kuviota tarkastellessasi keskity kuluttajahintaindeksiin ja jätä yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi huomiotta.

Mikä on kuluttajahintaindeksi, ja mitä päätelmiä Suomen taloudesta vuosina 2001–2020 voidaan tehdä kuvion 3.A pohjalta?

3.A Kuvio: Kuluttajahintaindeksin ja yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin vuosimuutokset vuosina 2001–2020

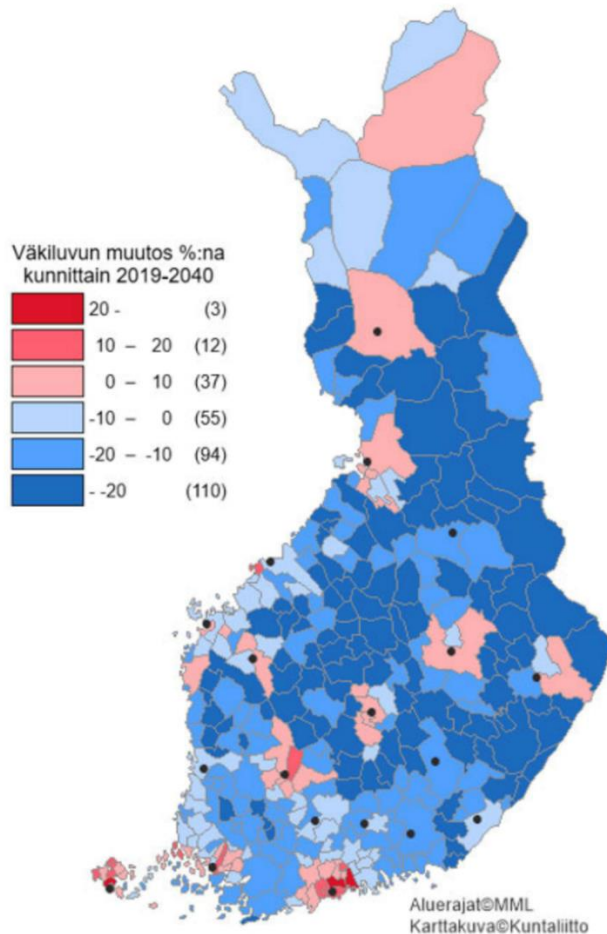
Lähde: Suomen virallinen tilasto (SVT). *Kuluttajahintaindeksi [verkkojulkaisu]*. ISSN=1796-3524. Liitekuvio 1. *Kuluttajahintaindeksin ja yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin vuosimuutokset, tammikuu 2001 - joulukuu 2020*. Tilastokeskus. http://www.stat.fi/til/khi/2020/12/khi_2020_12_2021-01-14_kuv_001_fi.html. Julkaistu: 2020. Viitattu: 3.3.2022.

4. Kuntaliiton väestöennuste vuonna 2019 20 p.

Kuntaliitto julkaisi 30.9.2019 ennusteen Suomen väestökehityksestä alueittain. Kuviossa 4.A ennustetaan väkiluvun muutos prosentteina kunnittain vuosina 2019–2040.

Erittele kuviossa 4.A ennustetun kehityksen piirteitä. Pohdi sitten, mitä syitä ennustettuun kehitykseen on ja mitä seurauksia ennusteen mukaisella kehityksellä olisi.

4.A Kuvio: Kuntaliiton väestöennuste 2019

Lähde: Kuntaliitto. *Väestöennuste 2019–2040: Väestökato on voimakkainta pienissä kunnissa.*

<https://www.kuntaliitto.fi/ajankohtaista/2019/vaestoennuste-2019-2040-vaestokato-voimakkainta-pienissa-kunnissa>. Julkaistu: 30.9.2019. Viitattu: 23.8.2021.

5. Tinan ja Tomin tulitikkuleikki 20 p.

Seitsemän- ja yhdeksänvuotiaat Tina ja Tom leikkivät tulitikkuleikkejä naapurin rantasaunan seinustalla sillä seurauksella, että tuli riistäytyi heidän hallinnastaan ja sauna syttyi palamaan ja tuhoutui korjauskelvottomaksi. Saunan rakentaminen oli tarvikkeineen maksanut kahdeksan vuotta aikaisemmin 20 000 euroa. Saunan omistaja vei asian kärjäoikeuteen ja vaati lapsilta yhteisvastuullisesti korvauksia 30 000 euroa eli uuden saunan rakentamiskustannukset. Asiassa ei päästy sopuun, vaan se eteni kärjäoikeuden pääkäsittelyyn.

Erittele, mitä oikeudellisia seikkoja kärjäoikeus tällaisessa tapauksessa ottaa huomioon ratkaisussaan.

6. Sovittelu 20 p.

Sovittelua käytetään usein riita- ja rikosasioiden ratkaisumenettelyinä.

Selosta sovittelun vaiheet. Pohdi myös, mitä etuja ja mitä ongelmia menettelyyn voi liittyä yksilön ja yhteiskunnan kannalta.

Osa 2: 30 pisteen tehtävät

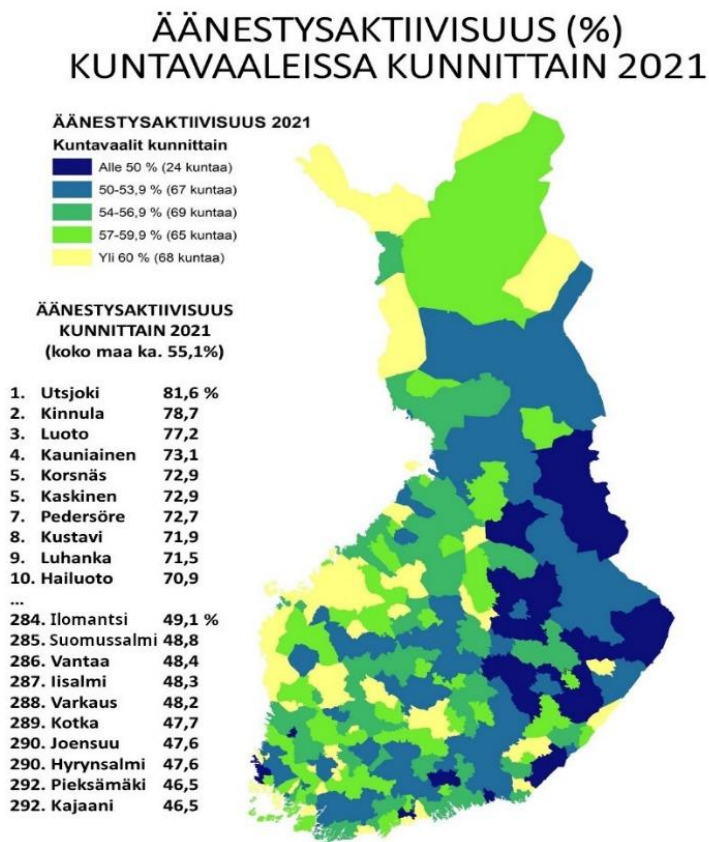
Vastaa 0–2 tehtävään.

7. Kuntavaalit 2021 30 p.

7.1 Vuoden 2021 kuntavaaleissa koko maan äänestysprosentin keskiarvo jäi alhaisimmaksi sitten vuoden 1945. Kuvaa, miten alueellinen äänestysaktiivisuus vaihteli pääpiirteissään vuoden 2021 kuntavaaleissa, ja pohdi, mitkä seikat yleensä vaikuttavat äänestysaktiivisuuteen kuntavaaleissa. Hyödynnä vastauksessasi kuviota 7.A. 16 p.

7.2 Kuntavaalien tulosta on perinteisesti havainnollistettu kuntien pinta-alan mukaisen kartan avulla. Viime vaaleissa yleistyi tuloksen esittäminen toisenlaisena kartogrammina. Vertaile esittämistapojen antamaa kuvaa kuntavaalien 2021 tuloksesta. Hyödynnä vastauksessasi kuviota 7.B. 14 p.

7.A Kuvio: Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa 2021

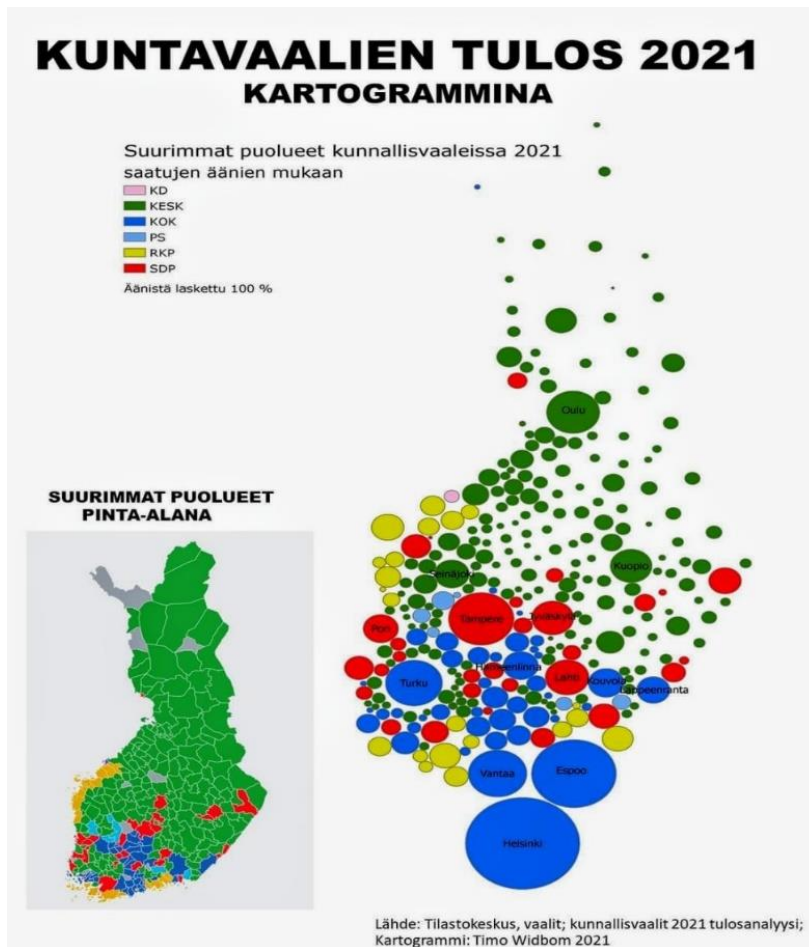

Lähde: Tilastokeskus 2021, kuntavaalitulosanalyysi;
Kartta: Timo Aro 2021

Lähde: @timoaro (Timo Aro). Twitter-mikroblogipalvelu. Twiitti. <https://twitter.com/timoaro/status/1404710537091555328>.

Julkaistu: 15.6.2021. Viitattu: 17.9.2021. Muokaus: YTL.

7.B Kuvio: Kuntavaalien 2021 tulos esitettynä kahdella eri tavalla

Kartogrammissa on virheellinen merkintä Vaasan kohdalla. Vaasan suurin puolue on Ruotsalainen Kansanpuolue. (Korjaus: YTL)

Lähde: @timoaro (Timo Aro). Twitter-mikroblogipalvelu. Twiitti.
<https://twitter.com/timoaro/status/1405074368993148929?lang=fi>. Julkaistu: 16.6.2021. Viitattu: 27.9.2021.

8. Osakemarkkinat ja sijoittaminen 30 p.

Taulukko 8.A koskee osakemarkkinoita ja sijoittamista.

8.1 Suomalainen piensijoittaja haluaa sijoittaa 80 000 euroa suomalaisiin yhtiöihin. Laadi kyseiselle sijoittajalle vertailu siitä, millaisia sijoituskohteita hänen kannaltaan taulukossa 8.A mainitut pörssiyritykset olisivat taulukon tunnuslukujen pohjalta. 16 p.

8.2 Mitä muita sijoituskohteita kuin pörssiyritykset suomalaisella piensijoittajalla on? Arvioi niiden etuja ja heikkouksia piensijoittajan kannalta. 14 p.

8.A Taulukko: Eräiden suomalaisten pörssiyritysten tunnuslukuja 24.8.2021

	Fortum	Finnair	Wärtsilä	Sanoma	Orion B	Nurminen Logistics
Osakkeen hinta, €	25,65	0,66	11,89	14,96	33,86	1,15
Osakkeen hinnan muutos edellisen kuukauden aikana, %	+9	-4	-7	-2	-4	-3
Osakkeen hinnan muutos edellisten 12 kuukauden aikana, %	+50	+40	+68	+42	-14	+282
Osakkeen hinta suhteessa yhtiön osakekohtaiseen tulokseen tuoreimmassa tilinpäätöksessä (P/E-luku)	19	negatiivinen	52	11	23	negatiivinen
Edelliseltä tilikaudelta maksettu osinko suhteessa osakkeen hintaan, %	4,4	0	1,7	3,5	4,4	0

Lähde: IS/Fact set. Hufvudstadsbladet. Julkaistu: 24.8.2021. Viitattu: 25.8.2021. Käännös: YTL. Muokkaus: YTL.

9. Euroopan unionin vihreän kehityksen ohjelma 30 p.

Joulukuussa 2019 Euroopan komissio julkisti Green Deal -ohjelmansa uhkaavan ympäristökatastrofin torjumiseksi. Sen mukaan EU tähtää hiilineutraaliuteen vuoteen 2050 mennessä. Euroopan parlamentti hyväksyi ilmasto-ohjelman mukaisen ilmastolain kesäkuussa 2021, ja heinäkuussa 2021 välitavoitetta vähentää hiilidioksidipäästöjä 40 prosenttia vuoden 1990 tasosta vuoteen 2030 mennessä kiristettiin 55 prosenttiin. Suomessa tavoitteena on, että Suomi on hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä ja tämän jälkeen hiilinegatiivinen.

9.1 Tarkastele Euroopan komission puheenjohtajan Green Deal -ohjelman julkistamisen yhteydessä pitämän puheen (aineisto 9.A) ja Green Deal -ohjelmaan liittyvien kommenttien (aineisto 9.B) pohjalta, millaisia mahdollisuuksia ja ongelmia ohjelmaan liittyy. 18 p.

9.2 Pohdi, millä keinoin hiilineutraaliuteen on mahdollista päästä ja millaisia yhteiskunnallisia ristiriitoja Green Deal -ohjelman toteuttaminen Suomessa saattaa aiheuttaa. Käytä lähtökohtana Suomen kasvihuonekaasupäästöihin liittyvää kuviota (aineisto 9.C) ja kolmen suomalaispolitiikan näkemyksiä päästövähennyksistä (aineisto 9.D). 12 p.

9.A Videokatkelma: Ursula von der Leyenin puhe

Lähde: Von der Leyen: Green deal is Europe's Man on the moon moment [Von der Leyen: Green deal on Euroopan oma kuukävelyhetki]. EURACTIV. Youtube-videopalvelu. <https://www.youtube.com/watch?v=F2Z7rio5sow>.

Julkaistu: 11.12.2019. Viitattu: 25.8.2021. Käännös: YTL. Muokkaus: YTL.

9.B Teksti: Kommentteja Green Deal -ohjelmasta

Toimittaja Tapio Pajunen:

24 sivua, 50 toimenpidettä, jotka kaikki polkaistaan käyntiin niin pian kuin mahdollista. Näin vakuuttaa komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen, koska olisi paljon kalliimpaa jättää muutokset tekemättä. – Euroopan parlamentti on koolla, ja käynnissä on tämän vuosikymmenen ensimmäinen istuntoviikko heti näin tammikuussa, ja eilen iskettiin päätöksiä todelliseen vuoreen eli Ursula von der Leyenin komission suurtyöhön, Euroopan vihreään sopimukseen, Green Dealiin. Se on ristitty myös vihreän kasvun ohjelmaksi.

Ohjelman syntyä komission puheenjohtaja von der Leyen on rinnastanut jopa historialliseen ihmisen ensimmäiseen kuukävelyyn. Tässä nyt isosti ja korkealta taholta väitetään, että tämä itse ohjelma on valtava askel ainakin Euroopalle, mutta ehkä jopa koko ihmiskunnalle, niin onko todella näin?

Eero Heinäluoma:

Kyllähän tämä on valtaisa askel Euroopalle ja myös ihmiskunnallekin, mutta ehkä tämä kuukävelyvertailu ei ole paras mahdollinen. Sanoisin niin, että kuuhun meno oli huomattavasti helpompi ja yksinkertaisempi asia kuin tämä nyt esillä oleva valtaisan muutoksen tekeminen meidän tuotantoelämässämme ja myös elintavoissamme.

Tässä on koko ajattelutavan muutos käynnissä, ja se, mikä tässä rohkaisevaa on, että se voitiin täällä hyväksyä hyvin suurella enemmistöllä, ja se kertoo kyllä, että Eurooppa on tässä ajatuksellisesti paljon pidemmällä kuin mitä muut maanosat.

Petri Sarvamaa:

Olen kyllä samaa mieltä siitä, että tämä on vaikeampi hanke kuin kuulento ja kuukävely. Oikeastaan se suurin vaikeus tulee varmaan taloudellisista realiteeteista ja siitä, että Eurooppa ja EU, vaikka onkin maailman suurin talousalue, ei kuitenkaan pysty ikään kuin yksin vetämään näitä vankkureita. Tämä tietysti tunnustetaankin ja sanotaankin ääneen, ja me haluamme näyttää mallia muulle maailmalle, mutta niin äärettömän tärkeää kuin tämä hanke onkin, suhtaudun sillä lailla tähän pienin varauksin, että jos ja kun muu maailma ei ota tätä kappia samalla tavalla, niin me löydämme itsemme vielä 20-luvun aikana tilanteesta, jossa huomaamme, että tässä ikään kuin mentiin vähän eri tahdissa realiteettien kanssa.

Mutta tämä tietysti näkemyskysymys. Toinen sanoo, että ilmastonmuutos on torjuttava nyt, sitten taas, että meillä on aikaa hiukan enemmän. Euroopassa täytyy pitää koko ajan tarkasti mielessä, kun tehdään näitä päätöksiä ja ennen kaikkea kun ryhdytään sorvaamaan velvoitteita tarkemmin, että meidän täytyy koko ajan ottaa huomioon se, mikä on meidän taloudellinen kantokyky tässä kokonaisuudessa. Hanke on totta kai ihan oikean suuntainen, ja olen sen kannalla.

Toimittaja Tapio Pajunen:

Ohjelmassa puhutaan uudesta kasvumallista ja von der Leyen on todennut moneen otteeseen, että tämän tavallaan fossiileihin ja saasteisiin perustuvan vanhan kasvumallin aika on ohi. Mutta kuinka varmoja me voimme olla siitä, mikä tämä uusi kasvumalli on? Tässä näyttää kuitenkin siltä, että tässä ollaan säkki päässä hyppäämässä uuteen kasvumalliin.

Eero Heinäluoma:

Kyllä tässä kiistatta on riskejä, nimenomaan ei ehkä siinä, että hypätäänkö uuteen kasvumalliin, vaan että hypätäänkö malliin, jossa ei ole kasvua. Kyllä se riski on ilman muuta olemassa, että silloin, kun tehdään kovia päätöksiä lopettaa vanhaa ja tehdään kovia päätöksiä vaihtaa energiantuotantomuotoja, niin voi hyvin olla, että tulee kapeikkoja ja energiansaantiin voi tulla vaikeuksia, jos se viedään hyvin yksiniitaisesti lävitse, ja lisäksi hinta nousee. Ja sitten tässä on tämä aito hiilivuodoksi nimetty ongelma. Kun me vedämme hyvin tiukat määräykset Euroopassa ja vartioimme niiden eteenpäin menoa, niin johtaako se siihen, että sitten tuotanto siirtyy täältä sellaisiin maihin, joissa tällaisia hankalia määräyksiä ei ole tai jos on, niitä ei valvota.

Petri Sarvamaa:

Tässä energiakeskustelussa on kyllä syytä seurata hyvin tarkkaan, miten itäisessä Keski-Euroopassa tähän suhtaudutaan, ja se liittyy myöskin tähän realismiin ja aikatauluun ennen kaikkea. Jos me tiedettäisiin, että me saadaan tämä kokonaisuus pysymään hanskassa, mutta jos me teemme liian nopealla aikataululla tällaista siirtymää itäisessä Keski-Euroopassa, niin se, mikä huolettaa, on, että ensimmäiseksi meillä palaa ihan järjetön määrä rahaa siihen, mutta sosiaalinen siirtymä saadaan vain väliaikaisesti hoidettua. Siitä

seuraa poliittista epävakautta, ja tämä liittyy nyt sitten taas tähän, mistä hyvin yleisesti ollaan huolissaan, kuinka populistiset puolueet nousevat ympäri Eurooppaa ja siellä on jos jonkin sortin poliittista johtajaa ja on autoritaarisia otteita ja oikeusvaltion periaate rupeaa rapistumaan jne. Tätähän me nyt ollaan jo nähty ja nyt, jos ladataan lisää panoksia piippuun liian nopealla aikataululla, niin me tullaan näkemään lisää, ja tämä on syytä muistaa.

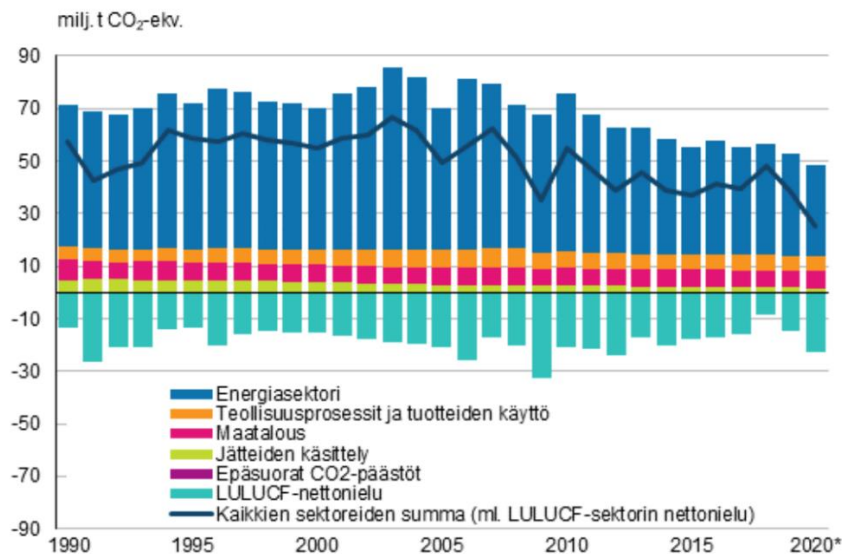
Ville Niinistö:

Euroopan tasolla puhutaan oikeasti isoista asioista eli koko energiajärjestelmän remontista ja verotuksesta, talouden kannustimista, mihin sijoitukset menevät, ja nämä ovat niitä ison mittaluokan asioita, jotka tässä ilmastomurroksessa pitää saavuttaa. Euroopalla iso tilaisuus, mahdollisuus ja välttämättömyyskin kyetä yhdistämään ilmastopolitiikka uuden ajan teollisuuspolitiikkaan. Meidän pitää huolta, että eurooppalaiset yritykset pärjää tässä kilpailussa, niin että saadaan meidän teollisuus kasvamaan. Silloin meidän pitää miettiä miten ne ratkaisut on sellaisia, että Euroopan sisällä investoinnit johtaa siihen, että meidän teollisuuteen, tutkimukseen ja tuotekehitykseen panostetaan ja se kehittyy, ja samaan aikaan varmistetaan, että muu maailma seuraa mukana.

Lähde: Euroopan Green Deal: vaikeampi rasti kuin kuukävely?. Yle Areena -verkkopalvelu. <https://areena.yle.fi/audio/1-50398018>.
Julkaistu: 16.1.2020. Viitattu: 25.8.2021. Muokkaus: YTL. Litterointi: YTL.

9.C Kuvio: Suomen kasviuonekaasupäästöt ja -poistumat sektoreittain vuosina 1990–2020

Suomen kasviuonekaasupäästöt ja -poistumat sektoreittain ja kaikkien sektoreiden summa, jossa LULUCF-sektorin nettonielu on mukana. Turkoosi pylväs kuvaa nettonielun suuruutta.

Sektori Epäsuorat CO2-päästöt on kooltaan niin pieni, että se ei erotu kuviossa.

LULUCF tarkoittaa maankäyttö, maankäytön muutokset ja metsätalous -sektoria. Tämän sektorin viimeisimpien vuosien luvut tarkentuvat jatkossa lähtöaineiston päivitysten myötä (mm. puusto, pinta-alat).

* Pikaennakkotieto

- Kotimaan liikenteen kasviuonekaasupäästöt muodostivat vuonna 2019 noin 21 prosenttia Suomen kasviuonekaasupäästöistä ja noin 29 prosenttia energiasektorin päästöistä.
- Sektori on ollut nettonielu (kasviuonekaasujen poistumat ilmakehästä suuremmat kuin niiden päästöt) koko raportointikauden (1990–2020) ajan.

Lähde: Tilastokeskus. https://www.stat.fi/til/khki/2020/khki_2020_2021-05-21_kat_001_fi_001.gif. Julkaistu: 2020. Viitattu: 23.8.2021. Muokkaus: YTL.

9.D Tekstikatkelma: Kolmen suomalaispolitiikon näkemyksiä päästövähennyksistä

Maria Ohisalolta tiukka viesti: "Nyt ei ole oikea hetki yhdellekään puolueelle keksiä verukkeita"

Vihreiden puheenjohtaja, sisäministeri Maria Ohisalo vaatii, että budjettiriihestä on tehtävä ilmastoriihi, jossa on löydyttävä Suomen hiilineutraaliuteen tarvittavat päästövähennyspäätökset.

Hän huomauttaa, että Sanna Marinin (sd.) hallitus on tehnyt puolet Suomen hiilineutraaliuteen tarvittavista päätöksistä, mutta puolet on yhä tekemättä. Tämä tarkoittaa Ohisalon mukaan noin 11 miljoonan tonnin päästökuilua, joka on kurottava umpeen isolla joukolla erilaisia keinoja. "Nyt ei ole oikea hetki yhdellekään puolueelle keksiä verukkeita sille, miksi päästöjen vähentämistä koskevia päätöksiä ei tulisi tehdä juuri nyt. Päästövähennysten tarpeesta on jo laaja tiedeyhteisön konsensus ja erilaisista ilmastotoimista useiden vuosien virkavalmistelu. Nyt kysymys on hallituspuolueiden tahdosta ja siitä lupauksesta, jonka olemme suomalaisille antaneet. Vastuu on meillä päättäjillä." Viesti on suunnattu paitsi hallituskumppani keskustalle, myös oppositiossa oleville perussuomalaisille.

Keskusta on korostanut, että riihessä on tehtävä ennen kaikkea työllisyyspäätöksiä. Perussuomalaisten uusi puheenjohtaja Riikka Purra puolestaan linjasi lauantaina Ylen Ykkösaamussa, ettei Suomi saa ilmastopoliitikassa olla kunnianhimoisempi kuin muut maat. "Se rapauttaa kilpailukykyämme", hän sanoi.

Ohisalo vastaa ilmastopoliitikan olevan myös talouspolitiikkaa. "Ilmastotoimet sisältävät myös suurta taloudellista potentiaalia ja synnyttävät uutta työtä. Ilmastotavoitteet eivät toisaalta toteudu, jos talouden pohjaa ei uudisteta. Myös valtion menoja ja tuloja, kuten esimerkiksi verojärjestelmää, tulee tarkastella ilmastonäkökulmasta."

Ympäristöministeri Krista Mikkonen (vihr.) nostaa mahdollisina keinoina esiin liikenteen päästökaupan käyttöönoton, maatalouden uudelle tukikaudelle asetettavat selkeät päästövähennystavoitteet, peltojen raivausmaksut ja työkoneissa ja lämmityksessä käytettävien polttoaineiden veronkorotukset. "Maatalouden päästöt puhuttavat, ja hyvä niin. Poliitikan tehtävä on auttaa maanviljelijöitä vähentämään päästöjä. Viljelijät ovat halukkaita ilmastotyöhön, mutta tukipolitiikka ei kannusta siihen riittävästi. Työ kannattaa aloittaa turvepelloilta, koska sieltä saadaan suurin vaikutus. Vain noin kymmenesosa Suomen viljelyalasta on turvepeltoja, mutta ne tuottavat yli puolet maatalouden päästöistä. Ensimmäiseksi on päästävä eroon uusien turvepeltojen raivaamisesta ottamalla käyttöön pellonraivausmaksu. Raivauksen suitsiminen vähentää sekä päästöjä että metsäkatoa", hän toteaa.

Lähde: Katja Incononato. *Maria Ohisalolta tiukka viesti: "Nyt ei ole oikea hetki yhdellekään puolueelle keksiä verukkeita"*. Verkkolehti Uusi Suomi. <https://www.uusisuomi.fi/uutiset/maria-ohisalolta-tiukka-vesti-nyt-ei-ole-oikea-hetki-yhdellekaan-puolueelle-keksia-verukkeita/ef7ae937-80b0-4f40-90ab-8699d778a714>. Julkaistu: 22.8.2021. Viitattu: 23.8.2021. Muokkaus: YTL.

Kokeen tehtävät loppuvat tähän.

Tarkista, että vastasit ohjeiden mukaiseen määrään tehtäviä. Älä jätä mitään merkintöjä sellaisen tehtävän vastaukselle varattuun tilaan, jota et halua jättää arvosteltavaksi.